

1988
grote Maaskantprijs
Geert Bekaert

JURY
Judith Cahen
Jo Coenen
Rein Geurtsen
Ludo Pieters
Francis Strauven

READER
Paul Vermeulen

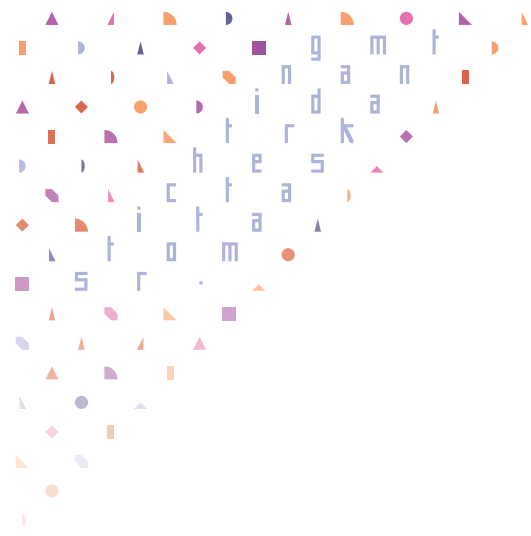
JURYRAPPORT

Van verstrekkende invloed op het architectuurdenken

De meerderheid van de jury oordeelt dat Geert Bekaert door zijn publicaties en zijn onderwijs een verstrekkende invloed uitoefent op het architectuurdenken in het Nederlands taalgebied en dat hem daarom de prijs toekomt. Alleen mevrouw Cahen neemt een minderheidsstandpunt in. Niet omdat ze de verdiensten van Bekaert te gering vindt, integendeel, maar omdat ze niet alleen theoretische reflectie maar ook een gebouwde oeuvre wil belonen. Mogelijk dat juist door dat minderheidsstandpunt de jury met omhaal van woorden zijn keuze verantwoordt.

De jury motiveert als volgt: Bekaert volgt vanaf de jaren '60 tot op heden de architectuur met kritische beschouwingen. Gedreven door een levendige belangstelling voor eigentijdse filosofie en kunst, stelt hij telkens opnieuw belangwekkende thema's aan de orde, doorvorst ze en maakt ze kenbaar. Zo verdiept hij zich in architectuur en samenleving, ideologie en vorm, de spanning tussen concept en realisering, het autonome van architectuur en zijn maatschappelijke relevantie. Vaak doet hij dat naar aanleiding van concrete projecten.

'Steunend op zijn humanistische cultuur wist hij een eigen standpunt af te bakenen en bouwde hij een oorspronkelijke visie op die hem niet zelden inspireerde tot onconventionele, eigenzinnige stellingnames. Hierdoor wekte hij ook buiten de architectuurwereld in brede intellectuele kring belangstelling.' Hij is een buitenstaander die zijn eruditie in stelling brengt tegen simplificaties en verontschuldigen van architecten. Er is een aantal thema's dat voortdurend terugkeert in Bekaerts denken: zijn opvatting over het wezen van de architectuur, zijn verlangen naar het concrete, zijn ideeën over de rol van de gebruiker en de taak van de architect. Hoewel hij zich geen illusie maakt over de kwaliteit van het gangbare bouwen, hoewel hij bij herhaling scherp van leer trekt tegen de 'onvoorstelbare onbenulligheid van het architectuurwerk', stelt hij steeds opnieuw het fundamentele belang van architectuur aan de orde en onderstreept dit. Zowel tegen de onverschilligheid van de conventionele gezagsdragers als tegen de geringschatting van de sociologische kritiek in, verdedigt hij de architectuur als 'een levensnoodzakelijke creatieve functie in de samenleving.' Een maatschappij zonder architectuur is niet denkbaar.

Architectuur ordent en geeft betekenissen. Maar geen ordening in ideële Platoonse geometrische zin als een strakke, gelijkmatige, algemeen door te voeren ruimtestructuur, maar als een referentiekader waarin stedenbouw vrij en spontaan en nimmer definitief zijn weg vindt. Orde en vrijheid hoeven elkaar niet uitte sluiten, ze zijn complementair.

De architect moet volgens Bekaert oppassen voor bevoogding. 'Plannen voor anderen is een uitvloeisel van het renaissancistische standpunt dat uitgaat van een autoritair model dat op zijn beurt onmondigheid van de geplande samenleving veronderstelt.'

Onder architectuur als gebouwde poëzie verstaat hij juist architectuur die zich radicaal in de werkelijkheid verankert, architectuur die werkt met de gegevens van een concrete historische situatie en zo ingrijpt dat ze wezenlijke vernieuwing brengt. Zijn taak is niet de werkelijkheid toe te dekken of te versluieren maar deze open te breken en hem zo te structureren 'dat zijn mysterie beleefbaar, dit wil zeggen, steeds nieuw wordt.'

'Hoewel,' zo schrijft de jury, 'bepaalde grondgedachten constant blijven, ontwikkelt Bekaert zijn denken steeds opnieuw vanuit wisselende standpunten en in confrontatie met steeds andere oeuvres, ideeën of gebeurtenissen. Hij blijkt er geen behoefte aan te hebben een voltooid vertoog op te bouwen maar in de kennelijke overtuiging dat denken over wat belangrijk is, niet anders dan essayistisch kan zijn, legt hij het erop aan zijn ideeën telkens opnieuw te verwoorden, ze telkens opnieuw te toetsen aan de laatste ontwikkelingen. Hierbij is hij voortdurend alert op vernieuwingen, waarvan hij de specifieke kwaliteit herkent en weet te situeren en waarvan hij, zo nodig dwars tegen gevestigde de opinies in, de verdediging op zich neemt.'